

19. 4. 2016

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jednotný patentový soud: pravdy a mýty

Dohoda o Jednotném patentovém soudu je kritizovaná zejména za údajně nepřiměřené soudní poplatky a náklady na zastupování. Tato kritika je však přinejmenším nepřesná, ne-li zavádějící. Tyto poplatky a náklady budou ve skutečnosti mnohem nižší, než je uváděno, a někdy budou dokonce i srovnatelné se spory před českými soudy. To platí zejména pro soudní poplatek, který nedosahuje ani 5 % hodnoty sporu a někdy ani 5 % z peněžitého plnění, přičemž takový poplatek je běžný u českých soudů.

Dne 19. února 2013 podepsaly členské státy EU, včetně ČR, Dohodu o Jednotném patentovém soudu (dále jen „JPS“). Tento soud umožní vznik evropského patentu se skutečně jednotným účinkem pro celou Unii (evropské patenty vydávané Evropským patentovým úřadem takový účinek v současné době nemají a jsou jen souborem vnitrostátních patentů). JPS bude mít výlučnou pravomoc rozhodovat o sporech týkajících se všech evropských patentů (s jednotným účinkem i bez něho). Tím skončí neudržitelný stav, kdy soudy z různých členských států vydávají protichůdná rozhodnutí ohledně platnosti a porušení těchto evropských patentů.

Přípravy na zahájení činnosti JPS jdou do závěrečné fáze. Na konci února byl dokončen jeho jednací řád a bylo přijato dlouho očekávané rozhodnutí týkající se soudních poplatků a výše nákladů na zastupování. Tyto předpisy vyvracejí celou řadu mýtů o JPC, které o něm panují. S těmito mýty se bohužel ztotožnila i Česká advokátní komora ve svém stanovisku ze dne 21. července 2015, které obsahuje řadu sporných výroků.

Zejména nelze tvrdit, že JPS bude zasedat mimo ČR a že české osoby budou muset vést patentové soudní spory v zahraničí. Jakmile ČR dohodu o JPS ratifikuje, tento soud bude mít komoru i v ČR (patrně v Praze nebo společnou československou komoru v Brně) a tato komora bude zpravidla jednat v češtině. Dva ze tří soudců československé komory budou navíc soudci české a slovenské státní příslušnosti. České osoby sice budou moci být žalovány i u zahraničních komor JPS. To však není nic nového a nikterak to nezmění situaci českých osob. Podle nařízení EU č. 1215/2012 (Brusel I) totiž platí, že osoba může být žalována u soudu, kde vznikla škoda, tj. kde byl nabízen nebo prodáván výrobek porušující patent. Již nyní proto platí, že každý český podnik, který prodává výrobky např. v SRN nebo Británii, může být žalován u tamních soudů ohledně porušení patentů, které se týkají těchto výrobků.

Nesprávně se také proti JPS namítá, že bude prvním nadnárodním soudem, který závazně rozhoduje o právech a povinnostech soukromých osob. V tomto ohledu se pomíjí, že i například Tribunál EU rozhoduje o aplikaci unijního práva v konkrétních případech a závazně určuje práva a povinnosti v celé řadě správních sporů, jako je např. ukládání pokut v soutěžní oblasti, výše antidumpingových cel nebo platnost ochranných známek. Tato rozhodovací činnost se již standardně dotýká i českých osob (viz např. rozsudek Kaučuk a.s., T-44/07). V tomto ohledu proto není přenos soudní pravomoci na JPS žádné novum.

JPS bude navíc pod určitou kontrolou českých a mezinárodních soudů, a to zejména v oblasti základních práv. Jednak bude výkon rozhodnutí JPS prováděn na českém území českými soudy. Kromě toho bude Ústavní soud ČR nepochybně dbát na to, aby JPS respektoval podstatné náležitosti demokratického právního státu, včetně základních práv (viz náleží Pl.ÚS 50/04 Cukerné kvóty III). JPS bude mít také povinnost podávat předběžné otázky k Soudnímu dvoru EU. České osoby budou

mít navíc možnost podrobit rozhodnutí JPS kontrole Evropského soudu pro lidská práva (viz rozsudek Bosphorus z 30. června 2005, č. 45036/98).

Zavádějící je pak i výtka o zcela nepřiměřených soudních poplatcích a nákladech na zastupování před JPS, kdy se argumentuje, že soudní poplatek bude v průměru 100 000 EUR a náklady na zastupování budou ve výši 600 000-800 000 EUR. V tomto ohledu se pomíjí zásadní skutečnost, že výše nákladů řízení je závislá na **hodnotě sporu** (stejně jako u českých soudů) a že zmíněné částky budou platit pro spory, jejichž hodnota je 16-20 miliónů EUR. To budou spory, které budou v českých poměrech zcela výjimečné, budou se týkat nadnárodních korporací a nebudou se týkat běžných českých podniků.

Soudní poplatky

Podle vysvětlujícího memoranda správního výboru JPS se hodnota sporu – určující pro náklady řízení – zpravidla vypočítává podle částky teoretického licenčního poplatku, který by žalovaný zaplatil po dobu užití patentu. Licenční poplatek je většinou závislý na obratu s daným výrobkem. Velmi zjednodušeně je tedy základem pro výpočet nákladů řízení předpokládaný obrat s výrobkem, který údajně porušuje patent. Za maximální licenční poplatek se přitom považuje 25 % ze zisku před zdaněním. Vzhledem k tomu, že tento zisk může tvořit přibližně 30 % obratu s daným výrobkem, za teoretický licenční poplatek lze považovat **7,5 % z obratu škůdce, ale pouze s dotčeným výrobkem**.

Dále platí, že v typickém patentovém sporu žalobce formuluje zpravidla dva návrhy: zdržovací (zákaz porušování do budoucna) a na nákladu škody (za porušení v minulosti). Pro oba tyto návrhy je soudní poplatek u JPS složen ze dvou částek, a to paušální 14 000 euro (11 000 + 3 000) a pohyblivé částka zohledňující hodnotu sporu pro všechny spory s hodnotou vyšší než 500 000 euro. Rovněž se bere v úvahu doba porušení a platnosti patentu. Z toho vyplývá, že paušální poplatek 14 000 euro se platí pro všechny spory, kdy žalovaný má předpokládaný obrat s dotčeným výrobkem ve výši 3,75 miliónů euro (7,5 % z 3,75 mil. = 500 000), tj. 100 miliónů Kč. Vzhledem k tomu, že maximální doba platnosti patentu je 20 let, platí se tento poplatek pro spory, kdy je roční obrat s daným výrobkem do 5 miliónů Kč ročně.

Kromě toho je podstatné, že malé podniky platí pouze 60 % soudního poplatku. Za malé podniky se přitom považují ty, které mají méně než 50 zaměstnanců a roční obrat méně než 270 miliónů Kč. Tato kritéria bude splňovat značné množství českých podniků. Navíc platí, že pokud bude placení soudního poplatku ohrožovat hospodářskou existenci účastníka řízení, JPS ho bude moci osvobodit od placení poplatku.

V tomto kontextu pak nelze zapomínat ani na to, že soudní poplatek se platí i u **českých soudů**, a to ve výši **5 % z peněžitého plnění** (menší podniky se navíc nikterak nezvýhodňují). Ve výše uvedeném patentovém sporu se tak bude platit 5 % z požadované náhrady škody za porušení patentu. Žalobce přitom může žádat náhradu škody ve výši nejméně dvojnásobku obvyklého licenčního poplatku (§ 5 odst. 2 zákona č. 221/2006 o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví), tj. odhadem 15 % z obratu s dotčeným výrobkem (2 x 7,5 % – viz výše). Žalobce může navíc žádat tuto náhradu škody i za období průběhu soudního řízení. V tomto směru platí s ohledem na § 2955 NOZ a § 136 o. s. ř., že škodu nebude možné přesně určit v okamžiku zahájení soudního řízení (jednak škoda narůstá v průběhu řízení, protože soud většinou nezakáže prodej výrobku předběžným opatřením a škůdce tak pokračuje v prodeji; kromě toho výpočet škody předpokládá přístup k účetním dokladům škůdce, k nimž žalobce nemá přístup bez opatření soudu). Pokud přitom škoda narůstá v průběhu soudního řízení, soud stanoví vyšší náhrady škody v meritorním rozsudku, v němž také stanoví povinnost doplatit soudní poplatek [viz § 6 odst. 1, § 4 odst. 1 písm i) a § 7 odst. 2

zákona č. [549/1991](#) Sb. o soudních poplatcích]. Za těchto okolností bude základem pro výši soudního poplatku částka náhrady škody za přibližně pět let (doba zjištění porušení patentu, jednání se škůdcem a doba soudního řízení).

S ohledem na výše uvedené mohou být soudní poplatky u JPS a u českých soudů v typickém patentovém sporu přibližně následující:

Roční obrát s výrobkem, který údajně porušuje patent	Poplatek u JPS v EUR (14 000 + pohyblivá částka)	Poplatek u JPS v Kč	Poplatek u JPS pro malé podniky v Kč	Poplatek u českého soudu (15 % z obrátu x 5 x 5 %)
5 mil. Kč	14 000	378 000	226 800	187 500
7,5 mil. Kč	16 500	445 500	267 300	281 250
10 mil. Kč	18 000	486 000	291 600	375 000
15 mil. Kč	22 000	594 000	356 400	562 500
20 mil. Kč	27 000	729 000	437 400	750 000
30 mil. Kč	34 000	918 000	550 800	1 125 000
50 mil. Kč	46 000	1 242 000	745 200	1 875 000
80 mil. Kč	66 000	1 782 000	1 069 200	2 200 000

Z výše uvedeného vyplývá, že soudní poplatky u JPS nelze označit za nepřiměřené a že u některých sporů bude soudní poplatek u JPS dokonce nižší, než u českých soudů. To platí zejména pro spory menších podniků.

Je pravda, že žalovaný může platit u JPS ještě poplatek za protinávrh na zrušení patentu (11 000 až 20 000 euro; 6 600 až 12 000 pro malé podniky). Ten se u českých soudů neplatí. Žalovaný však není povinen tento protinávrh vznést. Kromě toho je tento poplatek odůvodněný tím, že žalovanému je u soudu dáвана druhá možnost zpochybnit patent, protože měl již možnost se proti němu bránit odporem u Evropského patentového úřadu ve lhůtě devíti měsíců ode dne zveřejnění oznámení o udělení evropského patentu.

Náklady za zastupování

Pokud jde o náhradu nákladů za zastupování, zapomíná se na zásadní skutečnost, že jednací řád JPS nestanoví pevný paušální tarif za zastoupení, který by byl obdobný českému advokátnímu tarifu. Tento předpis vychází z obecného principu, že se nahrazují jen „přiměřené a rozumné“ náklady na zastupování. Splnění tohoto kritéria je v zásadě ponecháno na úvaze soudu. Absence tarifu a náhrada jen rozumných a přiměřených nákladů je praxe běžná u mnohých soudů, včetně Soudního dvora Evropské unie, aniž by tato praxe vyvolávala problémy. Na rozdíl od těchto soudů přitom jednací řád JPS stanoví ještě **dodatečnou pojistku**, kdy přiměřené a rozumné náklady nesmí v každém případě překročit maximální strop pro náklady na zastupování. Jednací řád přitom zdůrazňuje, že tento „strop musí být považovaný jen na záchranou síť, tj. za **naprosté maximum nahraditelných nákladů** na zastupování v každé věci“. Jednací řád tím zřetelně nabádá JPS, aby stanovoval v běžných věcech výši nahraditelných nákladů na výrazně nižší úrovni, než je tento strop.

Navíc platí, že pokud by výše nákladů na zastupování přiznané účastníkovi, který měl ve věci úspěch, mohla **ohrozit hospodářskou existenci účastníka**, který má tyto náklady hradit, může JPS výše těchto nákladů **snížit**.

Nelze také zapomínat na to, že i nahraditelné náklady na zastoupení se v ČR určují v závislosti a hodnotě sporu (společně s počtem úkonů právní služby). V současné době se tyto náklady určují podle advokátního tarifu (vyhláška MSp. č. [177/1996](#) Sb.). V souladu s tímto tarifem bude účastník požadovat v typické patentové věci náhradu nákladů zejména s ohledem na požadovanou výši náklady škody, kterou lze odhadnout na 15 % z obrátu s dotčeným výrobkem za pět let (viz výše). Vzhledem k tomu, že patentové spory patří k těm nejsložitějším sporům, bude advokát činit odhadem

7 plných úkonů právní služby a 2 úkony s poloviční sazbou. Kromě toho § 12 advokátního tarifu stanoví, že u úkonů právní služby mimořádně obtížných, zejména je-li k nim třeba použití cizího práva nebo cizího jazyka, nebo u úkonů právní služby časově náročných, může advokát zvýšit mimosmluvní odměnu až na trojnásobek (§ 15). Vzhledem k tomu, že patentové spory patří k těm vůbec nejsložitějším, je aplikace této zvýšené sazby namístě.

S ohledem na výše uvedené lze náklady na zastupování před JPS a českými soudy srovnat takto:

Roční obrat s daným výrobkem	Max. strop nákladů zastupování u JPS v EUR	Max. strop nákladů zastupování u JPS v Kč	Běžná sazba na zastupování dle č. adv. tarifu v Kč (15 % z obratu x 5 let x 7 úkonů x 2 úkony)	Zvýšená sazba na zastupování dle č. adv. tarifu v Kč [(15 % z obratu x 5 let x 7 úkonů x 2 úkony) x 3]
2,5 mil. Kč	38 000	1 026 000	156 404	469 212
5 mil. Kč	56 000	1 512 000	228 811	686 433
10 mil. Kč	112 000	3 024 000	374 011	1 122 033
20 mil. Kč	200 000	5 400 000	490 171	1 470 513
40 mil. Kč	400 000	10 800 000	548 251	1 644 753
80 mil. Kč	600 000	16 200 000	664 411	1 993 233

Z tabulky vyplývají zejména dvě skutečnosti. Jednak tvoří maximální strop pro náklady řízení u JPS přibližně 25 % ročního obratu s výrobkem, který porušoval patent. Tato částka tak bude často představovat roční zisk s tímto výrobkem. Kromě toho je třeba znovu zdůraznit, že tyto částky jsou maximální hranicí. Pokud přitom bude spor probíhat před českou nebo československou komorou JPS, tak bude zpravidla probíhat v českém nebo slovenském jazyce. To znamená, že účastníci budou zastupováni českými nebo slovenskými advokáty. Vzhledem k tomu, že dva ze tří soudců senátu budou soudci české a slovenské státní příslušnosti, tak budou velmi dobře obeznámeni s českým advokátním tarifem. Ten by tak měl v případě českých advokátů představovat klíčové kritérium při posouzení výše „přiměřených a rozumných“ nákladů na zastupování, které jsou ty jediné, které lze požadovat.

V této souvislosti je pak i otázkou, zda by Ministerstvo spravedlnosti nemohlo novelizovat advokátní tarif v tom smyslu, že by stanovilo, že advokáti ve sporech před českou nebo československou komorou JPS, které probíhají pouze v českém (slovenském) jazyce, mají nárok na určitou maximální částku mimosmluvní odměny, která by pak sloužila jako užitečné vodítko pro českou nebo československou pobočku JPS. Tato částka by mohla odpovídat zvýšeným nákladům na zastupování podle § 15 advokátního tarifu.

Výše uvedené samozřejmě neplatí pro spory před jinými komorami JPS. Jak již však bylo uvedeno výše, české podniky mohou být i v současné době žalovány u soudů jiných členských států. Výše soudního poplatku a nahraditelné náklady na zastoupení jsou přitom u západoevropských soudů srovnatelné nebo dokonce vyšší než u JPS. Na rozdíl od JPS zejména platí, že náklady nejsou často omezeny žádnou maximální částkou.

V této souvislosti je třeba upozornit i na to, že české osoby by byly žalované k zahraničním komorám JPS, i kdyby ČR neratifikovala dohodu o JPS. Z nařízení Brusel I totiž vyplývá, že jakmile český podnik bude prodávat výrobky v Západní Evropě, bude ho možné žalovat k místní komoře JPS.

Závěr

Pro výši soudních poplatků a náhrad na zastupování je zásadní, že se vypočítává na základě obratu s konkrétním výrobkem, který porušuje patent. U řady českých podniků lze roční obrat s tímto jediným výrobkem odhadnout na 10 mil. Kč. V takovém případě bude soudní poplatek u JPS 486 000 Kč a **maximální** náklady na zastoupení 3 mil. Kč. Ačkoli nejsou tyto částky zanedbatelné, nejsou v obchodních sporech neobvyklé. V tomto ohledu nelze zapomínat ani na to, že JPS musí být

samofinancovatelný, aby se nestal zátěží pro státní rozpočet členských států. Musí také umožnit spravedlivou odměnu za advokátní služby, které jsou v patentových sporech náročné.

Kromě toho je nutné si uvědomit, že případná neratifikace dohody o JPS „ochrání“ pouze české podniky-škůdce, které nabízejí a prodávají výrobky porušující patent výlučně v ČR. Taková situace nastane zřídka. Jakmile však bude podnik nabízet výrobky i v Západní Evropě, bude moci být souzen u západoevropských komor JPS. V důsledku toho bude mj. zbaven možnosti vést soudní spor u české nebo československé komory JPS v českém jazyce.

Pokud by ČR dohodu neratifikovala, připravila by se ale především o možnost účinně chránit vynálezy českých a zahraničních inovativních podniků. To by mělo za následek zásadní snížení atraktivity ČR pro investice v inovativních oblastech. Ty se přesunou do států, které garantují efektivní a jednoduchou patentovou ochranu, která má platnost pro celou EU. Stejně tak by se ČR připravila o možnost ovlivnit podobu JPS v jeho raném stádiu, které bude pro jeho budoucnost zcela zásadní.

JUDr. Pavel Pokorný

e-mail: pavelpokorny7@gmail.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Digital Fairness Act a influencer marketing - cesta ke konci roztržitosti regulace?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc leden 2026](#)
- [IATA Travel & Cargo akreditace v letectví - v čem spočívají její výhody?](#)
- [Digital Omnibus o AI: návrh nařízení o zjednodušení pravidel pro umělou inteligenci](#)
- [Rozhodčí nálezy vydané ruskými rozhodčími soudy a jejich uznání a výkon na území EU](#)
- [Environmentální tvrzení společností v hledáčku EU: Jak se vyhnout greenwashingu a obstát v nové regulaci?](#)
- [AIFMD II v České republice: Schvalovací proces a co čeká investiční společnosti](#)